

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilno Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Učiteljstvo in pragmatika.

Ljubljana, 13. sept.

Dobili smo zakon o državnih činovnikih, ki je temelj ureditve našega pravnega in materialnega stanja. Še šolski zakon, in imeli bomo vsaj eno podlago, na kateri se bomo nekoliko bolj urejeno gibali kakor dosedaj.

Zakon prinaša »Uradni list« z dne 12. t. m., v kratkem ga prinesejo književne založbe v posebnih izdajah kot brošure, toda s tem zakon še vedno ni zakon, kajti po členu 11. je še dva meseca časa, da se uradništvo porazdeli po grupah položajnih plač. Narodni skupščini se mora v jesenskem zasedanju za leto 1923/24. predložiti šele uredba za porazdelitev uradništva po položajnih plačah. Člen 225. gre pa celo tako daleč, da govori: Ko se izda v dveh mesecih uredba, določena v členu 11. tega zakona, se izvrši najkasneje v treh mesecih potem razvrstitev državnih uslužbencev na podstavi tega zakona in te uredbe.

Torej kar pet mesecev — kar nas dela precej pesimistične!

Ne odrekamo pa, da se da z dobro voljo stvar prav na kratko urediti in izvesti. Zakon o draginskih dokladah, ki ga predvideva člen 46. nam prinese tudi še lahko marsikatero presenečenje, tako da je zaman danes računati — koliko bomo na boljšem! Tudi nam dnevne razmere sproti križajo naše račune.

Je pa še specialnih razmišljanj ob uveljavljanju tega zakona.

Dvomljiva je še uvrstitev strokovnega, meščansko-šolskega učiteljstva. V pošteb bi prišel člen 7., po katerem bi imeli 10% povišek rednih prejemkov izven doklade za otroke, ali pa člen 40., po katerem bi odredil ministrski svet sporazumno s finančnim odborom narodne skupščine posebne doklade na plačo.

Uvrstitev zabavil in učiteljic ženskih ročnih del brez uredbe iz zakona ni razvidna.

Služba je 3 leta začasna — pripravljala, potem pomožna in za tem glavna. V začasno službo se ne vsteje rok pri vojski in bolezenski dopust preko šest mesecev v začasnem svojstvu.

Naturalno stanovanje se odšteje od stanarine. Doklada za otroke pripada samo enemu članu. Upokojenca se povrnejo selilni stroški, če se preseli po polnih službenih letih ob upokojitvi v drugi kraj.

Napredovanje v stroki predpišejo posebne odredbe; enako izidejo posebne uredbe, če se popolnjujejo mesta z natečajmi ali drugače.

Državni uradniki se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi. Odredbe o premeščanju ne veljajo za uslužbence, ki jim je s specialnimi zakoni zajamčena nepremestnost.

Nastavniki vseh šol se ne ocenjujejo po predpisih uradniškega zakona.

Sorodniki do 4. kolena ne smejo biti v neposrednem službenem razmerju, izven onih strok, pri katerih je to po zakonu dopustno.

Prejemki za napredovanje se štejejo do polovice meseca od 1. istega meseca, če pade rok v drugo polovico pa od 1. naslednjega meseca.

Bolezniški dopust traja le eno leto, potem se uslužbenec upokoji, če ima dovolj let za pokojnino. Preglede za dopust in upokojitve izvrše državni zdravniki; stroške za nagrade trpi stranka, ki zahteva pregled. Zdravniške nagrade se urede s pravilnikom. Državni uslužbenci, upokojeni in rodbine imajo v državnih bolnicah pravico do brezplačnega zdravljenja.

Vojaške vaje in služba v vojski med vojno se neokrnjeno glede pravic vstejejo v službena leta, pokojnino in napredovanje.

Pogrebina znaša enomesečne redne prejemke; žena ali otroci dobe dvomesečne redne prejemke poleg tega, če nimajo drugih dohodkov.

Uslužbenec s 65 ali celo 60 leti se upokoji.

V krajih, kjer so življenjske razmere posebno težavne, se šteje v pokojnino 8 mesecev za celo leto. Katere kraje so to, določa ministrski svet. Za Južno Srbijo so še posebne določbe.

Pravico do osebne pokojnine se dobi z 10 službenimi leti. Službena doba je 35 let, a tudi manj, če je to določeno s specialnim zakonom. Pokojnina znaša pri 10 službenih letih 50%, za vsako nadaljno polovico leta po 1% več.

Upokojenca, ki niso dosegli še polnih službenih let, se upokojijo še po starih zakonih za dobo treh let, le oni, ki imajo polno službeno dobo se upokoje tudi med to dobo po novem uradniškem zakonu.

O disciplinarnih predpisih več posebej ob priliki.

Učitelji, ki niso smeli biti po dosedanjih zakonih nepremeščeni, ne odpravljani iz službe, se ne postavljajo na razpoložene in ostanejo nadalje na svojih mestih.

Zakon je stopil v veljavo s 1. septembrom; prejemki po tem zakonu pa veljajo od 1. oktobra. —k.

LISTEK.

H. DRUZOVIČ:

Reformne težnje glede šolskega pevskega pouka.

(Konec.)

Iz omenjenih členov učnega načrta za srednje šole je videti, da so se upoštevala moderna stremjenja glede umetniškega pouka, ter enakopravnosti umetniških predmetov z znanstvenimi. O nadaljnji usodi tega načrta še poročča zgoraj omenjena publikacija (Gl. prof. dr. II., št. 4) sledeče: Kad se u odboru Glavnog prosvjetnog savjeta odlučivalo, hoče li biti profesora umjetnosti (crtanja i glazbe), kod glasanja su se glasovi raspodelili 5 — 5. Nato je predsedatelj odlučio, da ih ne bude. Ta pojava je upravo nepojmljiva u današnjem vijeku; kod kulturnih pitanja obično se predsjednik odlučio za ono, što je naprednije, kulturnije i potpunije. (Upamo, da v tem oziru še ni izgovorjena zadnja beseda).

V članku: Muzičko obrazovanje u našim školama (Glasnik II., 12) predlaga prof. A. Jaksimović sledeče:

Na srednji školi treba je, da je pevanje obvezan predmet od I.—VI. razreda zaključno. V VII.—VIII. razredu neobvezno. Sviranje na vijolini se smatra kot predmet muzičke nastave u srednjoj školi. U učiteljskih školah se uči: a) notno pevanje, b) cerkveno pevanje in c) sviranje na vijolini. (Tukaj bo treba za jamčiti našemu neobveznemu klavirskemu pouku nadaljnji obstoj. Učitelj potrebuje krvavo nekaj znanja v igranju na klavirju pri vodstvu pevskih zborov, pri šolskih prireditvah i. dr. Tudi glede formalne muzikalne izobrazbe je klavir neprecenljive vrednosti).

2. Meščanske in osnovne šole.

Radojevičev »Načrt zakona o osnovnih in meščanskih šolah« kaže velik korak v smeri — nazaj. Avtor niti ni poučen o sodobnih stremjenjih glede umetniškega pouka, niti ne pozna stvarne razporedbe naučnih predmetov. V tem oziru ga sestavljatelj srednješolskega načrta daleko nadkriljujejo. Kje ste že kaj takega našli, da figurira petje v vrsti učnih predmetov za strojepisjem, za stenografijo in za ročnimi deli? To nikakor ni stranskega pomena in če izvira iz neznanja — no, potem je pač vsaka beseda odveč. Svetoval bi v kratek pregled Reinova o bro-

IVAN DIMNIK:

Kulturno delovanje naših okrajnih učiteljskih društev.

Pričela se je sezija zborovanj in s tem delovanja naših okrajnih učiteljskih društev.

Poleg organizacijskih in administrativnih nalog imajo naša društva važen kulturni pomen in nalogo.

Kulturna naloga naših okrajnih društev se ima razvijati v dveh pravcih, in sicer na znotraj med člani in na zunaj, na polju narodnega prosvetovanja, med nečlani, t. j. med mladišo in narodom v najširše plasti.

Med člani se vrši v prvi vrsti v smeri samoizobraževalnega ali nadaljnega izobraževalnega delovanja, kar vrše društva s prirejanjem sistematičnih počitniških socialno-izobraževalnih tečajev, z navajanjem članstva za pravilno izražbo okrajnih in lokalnih učiteljskih knjižnic, s širjenjem stanovskega tiska med članstvom in s prirejanjem predavanj ob priliki društvenih zborovanj.

In prav teh, zadnjih, predavanj se hočem dotakniti danes.

Sistematični socialno - izobraževalni tečaji so za danes radi tehniških in gospodarskih težkoč za nas samo še ideal; okrajne učiteljske knjižnice, kakor lokalne učiteljske knjižnice nimajo sistematike niti glede enotne nabave knjig in notranjega izpopolnjevanja, niti glede pravilne in dobre izrabe s strani večine učiteljstva — kar nam izpričujejo statistični podatki okrajnih šolskih nadzornikov; naš stanovski tisk se še pre malo od prevelike večine čita, kljub obvezni naročitvi.

Preglejmo, kako je s predavanji pri okrajnih učiteljskih društvih ob priliki zborovanj!

Ako bi bila ta predavanja sistematično urejena, bi vsaj delno lahko nadomeščala počitniške socialno-izobraževalne tečaje.

V pretekli seziji nam statistika izkazuje sledečo sliko glede predavanj:

Predavanja so se vršila pri sledečih društvih: 1. Maribor (dr. učiteljic) (2), 2. Radovljica (4), 3. Ljubljana (mesto) (7), 4. Kranj (4), 5. Logatec (4), 6. Maribor (mesto) (3) 7. Prekmurje (1), 8. Gornji grad (1), 9. Kamnik (3), 10. Ormož (2), 11. Mežica (3), 12. Sv. Lenart (6), 13. Marnberg (3), 14. Savinjsko (3), 15. Maribor (okol.) (3), 16. Ptuj (5), 17. Konjice (4), 18. Celje (7), 19. Novo mesto (2), 20. Ljubljana (dr. učiteljic) (2), 21. Slovenjgradec (3), 22. Krško (2), 23. Belokranjsko (4), 24. Šoštanj (1), 25. Ljutomer (5), 26. Tržiški krožek (2),

27. Kozje (1), 28. Ljubljana (okolica) (1), 29. Šmarje (1), 30. Cerknica (1), 31. Laško (2), 32. Dol. Lendava (1), 33. Brežice-Sevnica (2).

Teme predavanj so bile sledeče: 1. Socialno delo učiteljice, 2. O risanju v osnovni šoli, 3. Potovanje po Bosni in Hercegovini, 4. Podrobni učni načrt prof. Jedlička, 5. Zgodovina škofjeloške šole, 6. Šolski voditelj, 7. Srbsko pesništvo, 8. Zakaj ne dosežemo zakonitih učnih in vzgojnih uspehov? 9. Domoljubje, 10. Postanek in razvoj družabnega reda, 11. Protestantka doba in šolstvo v Sloveniji, 12. Duhovna organizacija učiteljstva, 13. Nadaljna izobrazba potom pedagoških krožkov, 14. Praktično vrtnarstvo, 15. Stališče o šolsko reformnih vprašanjih, 16. Eksperimentalna pedagogika, 17. Kulturne institucije v Čehoslovaški, 18. Risanje kot jezik, 19. Čitanje v osnovni šoli, 20. Ibsen in njegova dela, 21. Mariborski okraj iz geološkega stališča, 22. Protituberkulozna liga, 23. Vrline Tyrševoga telovadnega sestava, 24. Pri mojih malih, 25. Združevanje nazornosti s sugestijo in posebljevanjem za dosego dobrih učnih uspehov, 26. Šolsko vrtnarstvo v obče, 27. Neomejenost svetovnega prostora, 28. Razvoj srbske književnosti, 29. Slovenski učitelj v Cantarju, 30. Izgovorjava »I« za »V«, 31. Vzgojamo novu generacijo, 32. O telesni vzgoji, 33. Početna obuka srp.-hrv. jezika v osn. školi, 34. Razvoj slovenske drame, 35. Izgovorjava trdega »I«, 36. Pouk srbohrvaščine, 37. Pasja steklina, 38. Podrobni učni načrt za rokotvorni pouk, 39. Šolski odri in mladinske igre, 40. Dr. Vil. Foersterjeva seksualna pedagogika, 41. Kaj zahteva meščanska šola ob prestopu iz ljudske šole? 42. Duhovniško poizkusi, 43. K reformi zgodovinskega pouka v osnovni šoli, 44. Šolstvo v Rusiji, 45. O Iepopisu, 46. Verskopravna vzgoja mladine doma in v šoli, 47. Bivši kulturni delavci v kozjanskem okraju, 48. Podr. učni načrt za ris. v Srazrednici, 49. Zgodovinski pouk v osn. šoli, 50. Zgodovina Slovenjgradca, 51. Slovica v ljudski šoli, 52. Nadzorstvo otrok v odmorih, 53. Etika kot veda, 54. Samouprava v šoli, 55. Učiteljevo delo, 56. Ustanavljanje mladinskih kmetijskih klubov, 57. Popravljanje zvezkov med in izven uč. časa, 58. Življenje kot najdražje — je najhujši boj — in zahteva najresnejše priprave, 59. Zemljevid Brezna, 60. Srbohrv. književnost, 61. Potovanje po Srbiji, 62. V ruskem ujetništvu, 63.

osobito, če mislimo na glasbeno nadarjenost našega naroda. V Nemčiji se n. pr. giblje ves pokret na didaktičnem polju predvsem v smeri metodiškega raziskovanja, teoretiških dokazovanj in eksperimentov. V Angliji, v Franciji, v Švici i. dr. najdemo spet izvedeno enotnost in edinstvenost pouka, in to v celi državi. Francija ima svoje številčno petje. Anglija svojo tonich — do — metodo in Švica spet številčno petje kot pripravo na notno petje. V Nemčiji se hoče uveljaviti Eitzova tonbesedna metoda, ki uporablja primerneje solmizacijske zloge. In če upoštevamo sedaj naše domače razmere, moramo ugotoviti, da se šele v sedanji dobi javljajo početki sistematskega delovanja na polju šolske pevске didaktike. Sicer pri tem ne smemo prezirati delovanja naših prednikov na tem polju; vendar jim manjka poteze smotnosti. Prvi pokret na polju slovenske pevске didaktike je n. pr. spojen s pedagoškim delovanjem Slomška. Kot pedagoški talent je imel tudi pravo pojmovanje o bistvu pevškega pouka. Zahteval je a) vzbujanje ljubezni do petja ter b) lepo petje. To in nič več zahteva tudi moderna pedagogika. Ko bi se bilo od Slomška započeto delovanje na polju pevске didaktike v njegovem smislu nadaljevalo od istodob-

Gustav Le Bon in njegovi »Psihološki zakoni razvoja narodov«, 64. Kronika Mariborskega učiteljskega okraj. društva, 65. Šolstvo v Italiji, 66. Šolski odri, 67. Delovanje učiteljskih društev in potek zborovanj, 68. Šolstvo v obmejnih krajih, 69. O nervoznosti, 70. Uvod v narodno gospodarstvo, 71. Razvoj Anovške šole, 72. Uporabne naloge v računstvu na vseh stopnjah, 73. Vzgoja značaja, 74. Pirquetov sistem prehrane, 75. Moralno dobro in zlo, 76. Marija Monte Sori, 77. Svetovni mir in vzgoja, 78. Zgodovina Radeč, 79. Pouk risanja, 80. O čebelarstvu, 81. Teharski plemiči, 82. Zavarovanje učiteljstva za slučaj smrti in bolezni, 83. Kako se nam otežkočuje šolsko in izvenšolsko delovanje, 84. Ocenjevanje učiteljstva, 85. Želudac ideja vodilja, 86. Moderni učni načrti risanja v osnovni šoli, 87. Analiza človeških zmot, 88. Zmote s posebnim ozirom na evidenčno teorijo, 89. O naših močeh in vzgoji, 90. Učiteljsko pitanje.

Predavali so sledeči tovariši in tovarišice: 1. Levstikova, 2. Razinger, 3. Lenarčič, 4. Lajovic, 5. Kramar, 6. Hladnik, 7. Skala, 8. Hribernikova, 9. Lazar, 10. Sotler, 11. C. Petrovec, 12. Flere, 13. Mlačnik, 14. Košir, 15. Jakopec, 16. Engelmannova, 17. Humek, 18. Dominko, 19. Rožmanova, 20. Hergout, 21. dr. Vrečko (zdravnik), 22. Schaup, 23. Zdolškova, 24. Knaflič, 25. Kafof (okr. ekonom), 26. Schechel, 27. Poljančeva, 28. Roš, 29. Črnej, 30. Rogovič, 31. Porekar, 32. Štupčeva, 33. Poznejeva, 34. Baukart, 35. Čulka, 36. (živinozdravnik iz Ljutomer), 37. Debeljak, 38. Rojc, 39. Ažmanova, 40. Šegula, 4. Riglar, 42. Lukežič, 43. Kosi, 44. Šetina, 45. Ivanetič, 46. Šega, 47. Hude, 48. dr. Veber (univerz. prof.), 49. Grögl, 50. Šumer, 51. Lah (inž.), 52. Petrovič, 53. Visočnik, 54. Krajnik, 55. Epihova, 56. Košin, 57. Spreitz, 58. Godčeva, 59. Berce, 60. Bezlajeva, 61. Zotter, 62. Jurko, 63. Peternel, 64. Sollar, 65. Lešnik, 66. Tiran, 67. Vidic, 68. Martinc, 69. Jurančič, 70. Šterk, 71. Jančič, 72. Vadnal, 73. Gosak, 74. Fr. Škulj, 75. VI. Požar, 76. Stegovec, 77. Anzulovič, 78. Al. Novak, 79. Polšak, 80. Repič.

Statistična slika je sledeča: 33 društvenih učiteljskih enot je priredilo 94 različnih predavanj, pri katerih je nastopilo 80 predavateljev, od teh 75 izmed organiziranega članstva in 5 vzetih izven organizacije.*

Ker običajnih poročil o pokrajinski in državni skupščini nisem vstrel med predavanja, je razvidno, da izmed 32 okrajnih učiteljskih društev 3 društva niso gojila predavanja, dvoje društev jih je gojilo po krožkih, vstrel sem pa med učiteljske društvene enote tudi Društvo učiteljic v Ljubljani in Mariboru, ker sem od obeh društev prejel tudi poročila za »Učit. Tov.«, dasi nista direktno včlanjeni.

Število predavanj je primeroma zelo nizko. Če računamo na 36 društvenih enot na leto najmanj 170 zborovanj, tedaj število predavanj (t. j. 94), ni doseglo

* Morda so kakšni podatki izpuščeni, ker nisem prejel poročil od društvenih poročevalcev in tudi ponovne kontrole po izpisovanju nisem utegnil napraviti. O p. pis.

nih pedagogov, bili bi danes že gotovo v tem oziru na drugem stališču, nego smo sedaj. Sicer vidimo v Foersterju, Nedvedu in Gerbiču muzikalne pedagoge, ki so tudi obračali svojo pozornost ljudskošolski pevski didaktiki, vendar so to posamezne prikazni, brez organske zveze z istodobnim šolstvom, kar leži tudi v dejstvu, da so bili z ljudskim šolstvom le v posrednem stiku. Torej tudi njih delovanje ni moglo roditi trajnega uspeha. Domača pedagoška zgodovina nas torej uči, da nam je treba predvsem stremiti po enotnem ustroju pevskega pouka, kakor smo ga našli že v drugih državah. Le na tej podlagi bomo napredovali. Edinstvenost pouka je torej naša reformna zahteva in se naj raztegne na vse šolske kategorije v območju cele države.

To vprašanje pa ostane sekundarnega pomena, dokler se mu ne ustvarijo primerni pogoji za uresničenje. In to je učni čas. Našemu predmetu je na osnovnih in meščanskih šolah odmerjena le ena tedenska učna ura. Druge države, katere smo navajali kot zgled, imajo v tem oziru uvedeni dve tedenski učni uri in to posebno na srednji in višji stopnji. Ustvariti moramo torej tudi pri nas predpo-

niti števila zborovanj in smo še daleč od našega cilja, da bi društvena zborovanja nadomestila redne počitniške socialno-izobraževalne tečaje. Število predavanj je torej treba pri društvih kvantitativno dvigniti!

Zal, da mi ni na razpolago število navzočih članov pri posameznih predavanjih, da bi s tem dobil sliko celotne in povprečne udeležbe pri predavanjih in gibanje mase. Vsekakor bodo društveni poročevalci morali v tekoči seziji omogočiti tudi ta pregled s tem: da bodo poročali, koliko je bilo udeležencev pri posameznih zborovanjih.

Število predavateljev se omejuje na 75 članov in 5 nečlanov, kar je vsekakor zelo majhno število pri 2500 članih organizacije. Mnogo jih je med člani, ki so se poglabili v ta ali oni znanstveni del ter ga obvladajo; s tem, da ne razširjajo svojih pridobitev v stanovskih vrstah, ki so ga položili v svoj študij. Oni le okoristijo sebe, ne da bi — več kot s svojo osebnostjo — skušali okoristiti z dobrinami znanja celoto. — In tudi nečlanov se ni kot predavateljev principijelno izogibati ter se jih je prav pridno posluževati, da čimvišje dvignemo, izpopolnimo in razširimo naš celokupni nvō. Z nečlani, predavatelji-strokovnjaki pridemo lahko do sistematike predavanj in do delovanja po vsaj delnem načrtu. Neohodna potreba bo v tem oziru nekaka evidenca predavateljev in polj, ki jih obdelujejo. Predvsem pa je dvigniti število predavateljev tudi v lastnih vrstah.

Prihajam k najkločljivejši točki ocene lanskega delovanja, k pogledu predavanj v kvalitativnem oziru.

Že v začetku se iz gorenjih tem razvidi, da so društva gojila predavanja brez vsake sistematike, kar jim je ravno prišlo pod roke. V tem oziru bi si upal konstatirati, da nam manjka enotnega vodstva, ki bi usmerjalo tozadevno naše kulturno stremljenje in delovanje, ki bi izdelalo izobraževalen načrt ter bi angažiralo ljudi, ki bi ga sistematično izvajali v ciklusih po vseh društvih. V to svrhu se je tudi osnoval poseben kulturno-pedagoški odsek, ki naj bi vršil to nalogo v področju našega Pov. UJU.

Naslovi predavanj nam kažejo, da mnogo predavanj ni stalo vzporedno z višino časa. Ne zamerjamo praktične pedagogike, toda upal bi si trditi, da bomo na pravi poti, če posvetimo večjo pozornost in se odločimo bolj za gojitev splošnih socialno-izobraževalnih vprašanj ter uvažujemo tudi racionalno dviganje celote z ozirom na moderne smeri splošne izobrazbe, kakor tudi da damo razpravam teoretične pedagogike prednost pred praktično pedagogiko. S tem bomo napravili pri vzgoji naše celote korak naprej. Prepustimo razprave praktične pedagogike lokalnim in okrajnim učiteljskim konferencam in glejmo, da jih razširimo, pomnožimo in pospešimo tam. Tudi bi se skoro upal trditi, da smo se preveč zabubili samo v strokovna vprašanja ter preveč preziramo enotno orientacijo v splošnih javnih vprašanjih, kar nam ravno tlači našo socialno pozicijo navzdol in nam ne da onega uvaževanja, ki bi ga po svoji strokovni točnosti zaslužili.

Vsi, ki ste dobre volje, naj bi osredotočili svoje delovanje v kulturno-pe-

goje, ki so potrebni za uresničenje stremljenj po reformi pouka v umetniškem smislu. Vsa metodiška razmotrivanja so dotle je problematiške vrednosti, ker gradimo na nezadostni podlagi. Pomislimo edino to: Pri modernem pevskem pouku naj se zraven sistematičnih vaj v razvijanju muzikalnega sluha še goji vaje v odgojo ritmiške čuta, razen tega se naj negujejo vaje v jasni izgovorjavi in vokalizaciji, v dihanju, muzikalni diktati i. dr., in to vse v eni tedenski učni uri. Koliko časa pa preostane potem za pevanje pesni? Kdaj naj učitelj razreduje in določuje glasovni obseg učencev? Potreba uvedbe druge tedenske učne ure je torej utemeljena iz razlogov izboljšanja metodiškega postopanja pri našem predmetu. Podrejenega pomena je sedaj vprašanje, v kateri obliki se pridobi druga učna ura, ali kot obvezna ali pa kot neobvezna. Ako bi se tej zahtevi po povzvišanju števila obveznih tedenskih učnih ur postavljale nasproti nepremagljive ovire, potem bi bilo nasvetovati kompromisno pot z uvedbo neobvezne druge pevske učne ure. Učitelju, ki je v stanu vzbujati v učencih zanimanje za stvar, bodo služile tudi neobvezne učne ure v isti meri, kakor pa obvezne. V takih urah naj bi se

dagoškem odseku pov. UJU, ki ga predvideva nov poslovnik za odseke in naj se oprimejo idej o naši duhovni organizaciji, ki jih propagira »Popotnik«; okrajna učiteljska društva naj posvetijo v tekoči sezoni temu vprašanju več pozornosti; poročevalce o društvenih zborovanjih pa prosim, da točno poročajo o predavanjih »Učit. Tov.«, in sicer prav na kratko: ime predavatelja, društvo, dan predavanja, kraj in število navzočih (na posebnem listu, hkrati z dopisom o zborovanju) — zgolj v statistične svrhe. — k.

Vestnik meščanskih šol.

RAZSTAVA NA DEŠKI MEŠČANSKI ŠOLI V MARIBORU.

Koncem šolskega leta so nas vabili časopisi in razni lično izdelani letaki na razstavo risb, ženskih in deških ročnih del, ki so jih priredile razne šole. Pred vsem so s tem pokazale na kako visoki stopnji se nahajajo. Doprinesle so tudi dokaz, da se nahajajo na isti višini, ako ne celo višje, kakor nižje srednje šole in da se jih po krivici zapostavlja za njimi. Povsod se je videlo, kako spretno obvladajo učenci kakor tudi učenke svinčnik, barve, tuš, pasteje i. dr. Po večini so bila razstavljena povsod le risarska in ženska ročna dela.

Nekaj posebnega, nenavadnega pa je bila razstava mariborske deške meščanske šole, zato je dobro, da se jo oriše tudi onim, ki sami niso imeli prilike si jo ogledati.

Razstava je bila prirejena v obsežni risalnici omenjene šole. Pred vhodom v dvorano je bilo na levi in desni steni pritrjenih v več manjših skupinah po 15 do 20 slik — to so normalni učni načrti za posamezne razrede. Že iz načrta samega si razvidel, kako sistematično se goji risanje na zavodu. Na prvi pogled se ti zdi, da je snovi za posamezne razrede malo, ko si pa natančneje pregledal, si videl, da so kvalitativne zahteve velike.

Ko sem vstopil v dvorano, sem obstal in obstrmel; nisem vedel, kaj naj bi začel. Pričnem pri risbah. Na stenah in mizah so bile lepo harmonično razvrščene risbe po posameznih razredih in skupinah. Videl si, kar si hotel: preproste liste, peresa, razno orodje, posode, sadje, ptice, živali, lepa tihožitja, slike iz narave, narodne kakor tudi moderne ornamente in celo nekaj portretov. Vse risbe so bile skrbno izdelane, in kar je glavno, okusno razvrščene, posebno se je to opazalo pri tihožitjih. Vsaka, še tako mala skupina, je predstavljala lepo zaokroženo celoto, in ne kakor se mnogokrat opazja, da so predmeti postavljeni drug poleg drugega po vrsti, ali pa so razmetani brez vsakega okusa. Večinoma vse risbe so delane z akvarelnimi barvami, deloma tudi s svinčnikom in tušem. Vse priznanje zaslužijo perorisbe IV. razreda. Edino kar bi bilo omeniti v celoti je, da so nekatere risbe premalo čiste. So nekateri učenci, ki radi delajo sence s sivo ali celo črno barvo, radi tega ne izgleda slika tako živo, kakor bi sicer. — Po risbah učencev se spozna učitelja in reči se mora, da delajo te vso čast g. ravnatelju Humku kakor tudi strok. učit. g. Poljancu in g. Lampetu.

Še boljše, kakor prve, je moral vsakdo občudovati geometrične risbe. Vrstile so se preproste ploskve, telesa vseh ob-

zduževali pevci raznih, osobito višjih razredov, v zborovo petje, kar bi bilo osobito na meščanskih šolah v namenu javnih prireditev in nastopov priporočljivo. Naša tretja zahteva je torej: Pevskemu pouku sta odmeriti (izvzemši najnižjo stopnjo) po dve tedenski uri. Le v tem slučaju bo mogoče napredovati v pevski metodi in se otresti starega mehanskega postopanja pri pouku. Pouk v smislu umetniške odgoje je torej omogočen šele po ugoditvi naših treh zahtev.

Ker je odgoja k umetnosti tudi nekaka pospeševalnica srčne kulture oziroma moralne odgoje, bo treba torej pri nas posvetiti umetniškemu predmetu večjo skrb. Povzdigniti bomo morali te predmete do one stopnje, ki je pri naših razmerah sploh dosegljiva. Uprav v tem oziru vsebuje naš narod najboljše predpogoje v svoji prerojeni muzikalni nadarjenosti. Glede tega lahko tekmuje mo uspešno z drugimi narodi.

Vsled svojega vzgojnega pomena moramo še petje prišteti k onim znanstvenim predmetom, ki naj pospešujejo nacionalno vzgojo (nacionalna literatura, zgodovina in geografija). Kakor je pri teh predmetih potrebna sodobna reforma, ta-

lik, celo načrti zemljišč in poslopij, vrhunc so pa dosegle nekatere konstrukcije iz opisne geometrije.

Ciril Hočevar.

(Dalje prihodnjic.)

—c Iz kroga meščanskošolskega učiteljstva. Začetkom in koncem šolskega leta prihajajo učenci osnovnih šol k izpitu v višje razrede meščanskih šol večinoma pomanjkljivo pripravljeno. Opozarjajo se oni, ki pripravljajo učence za označene izpite, naj se prej informirajo na dotičnih šolah za njih načrte in njih zahteve, ker se izpraševalci ne morejo ozirati na predelano snov različnih šol, iz katerih prihajajo učenci.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Kmetijsko - nadaljevalni tečaj v Orlavasi. V Orlavasi v Savinjski dolini se je vršil v zadnjem šolskem letu že drugi kmetijsko-nadaljevalni tečaj. Vodil ga je nadučitelj Rado Mejo v šek. Tečaj se je pričel 15. decembra 1922 in je končal 8. aprila t. l. Šolsko leto je obsegalo 14 tednov oziroma 87 učnih ur. V I. in II. tečaju je bilo 18 učencev. Od teh jih je bilo 14 v starosti čez 16 let; ostali 4 pa v starosti od 14. do 16. leta. Tečajniki so pouk redno obiskovali, tako da ni bilo niti ene zamude. Učenci so z velikim zanimanjem sledili pouku v vseh predmetih. Učni in vzgojni smoter se je dosegel popolnoma. Praktični pouk je obsegal obisk raznih dobro in slabo urejenih hlevov, spoznavanje govejih pasem v okolici, obrezovanje in snaženje sadnega drevja pri treh posestnikih, saditev mladega in presajanje starejšega drevja, cepljenje na šolskem vrtu in pri posameznih kmetovalcih, merjenje okroglega, tesanega in žaganega lesa, ogled moderno urejene žage na vodno silo.

—t Gospodinjstvo - nadaljevalni tečaj v Št. Gotardu je trajal v zadnjem šolskem letu od 2. novembra 1922 do 6. marca t. l. skupaj 20 četrtkov. Vodila ga je učiteljica Marija Kovač, sedaj že drugo leto. Tečaja se je udeleževalo 10 deklet v starosti od 18. leta naprej. Vsak četrtek je bil celodnevni pouk od 7. zjutraj do 17. popoldne, in sicer od 7. do 10. dopoldne in od 3. do 5. popoldne teoretični pouk v kuhinji in pri šivanju. Dekleta so prav vestno hodile v tečaj in se udeleževale pouka z vsem zanimanjem. Krajni šolski svet je dal na razpolago šolske prostore, drva, posodo in perilo. Potrebna živila so prinašala dekleta sama. Jeseni se otvori nov tečaj in so dekleta že priglašena.

—t Kmetijski pouk na ljudski šoli. Predstoječi poročili naj služita za zgled, kako se da na ljudski šoli izvajati kmetijski pouk, če je količkaj prave volje in strokovne sposobnosti na strani učiteljstva. Tak pouk bi se dal danes izvajati že na mnogih šolah, če bi se merodajni činitelji zavzeli za dobro stvar. Naši mladini je treba stanovskega in strokovnega pouka!

R. —t Sadna razstava v Novem mestu. Ker je letos veliko lepega sadja na Dolenjskem, ki bi se lahko prav lepo v denar spravilo, priredi podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo v Novem mestu v prostorih državne kmetijske šole na Grmu razstavo zimskega sadja, ki se bode vršila v dneh 29. in 30. septembra ter 1. oktobra t. l. Raz-

ko je tudi utemeljena potreba reforme pevskega pouka na podlagi zgoraj navedenih zahtev.

Bližnja prihodnost bo torej pokazala, katero stališče bo zavzemala k rešitvi našega vprašanja učna zakonodaja. Ustavna zakonodaja je v tem oziru že začrtala svoje stališče v čl. 14. Glasi se: Znanost in umetnost sta svobodni in uživata zaščito in podporo države. V srednješolskem načrtu je ta smernica dobila že nekako konkretno obliko, nikakor pa ne — kakor smo videli — v ljudsko- in meščanskošolskem. Že iz državotvornih* interesov, kakor tudi radi zahteve po pospeševanju umetniške in moralne odgoje naše mladine, bi pač pričakovali tudi nekaj več modernizma. Vsa javnost mora konečno tudi biti zainteresirana na tem, da dvignemo kulturni in npravnstveni nivō naroda. Kot predstavnik narodne muzikalne oziroma pevske organizacije dolžnost, zavzemati k našim vprašanjem svoje stališče.

* Smoter narodne šole je vendar po Radojevičevem načrtu med drugim tudi razvijanje nacionalne in državne zavesti.